

**Міністерство освіти і науки України
Державний вищий навчальний заклад
«Донбаський державний педагогічний університет»**

Кафедра теорії і практики початкової освіти

**НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ОБРАЗОТВОРЧЕ МИСТЕЦТВО З МЕТОДИКОЮ НАВЧАННЯ**

підготовки бакалавра
(назва освітньо-кваліфікаційного рівня)

напряму 6.010102 «Початкова освіта»
(шифр і назва напряму)

**Спеціалізація – «Англійська мова», «Інформатика», «Музика»,
«Хореографія»**

Факультет підготовки вчителів початкових класів

Слов'янськ – 2014 р.

РОЗРОБЛЕНО ТА ВНЕСЕНО КАФЕДРОЮ ТЕОРІЇ І ПРАКТИКИ
ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ

УКЛАДАЧІ ПРОГРАМИ:

Плахотський О.В. – старший викладач кафедри ТППО

РЕЦЕНЗЕНТИ:

Чиж О.Н. – доктор педагогічних наук, професор ЛНПУ
ім.Т.Г.Шевченко

Дронова О.О. – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри
дошкільної педагогіки ДВНЗ «ДДПУ»

Обговорено та рекомендовано до видання
науково-методичною радою
Державного вищого навчального закладу
«Донбаський державний педагогічний університет»

«24» березня 2015 р.

Протокол № 1

ВСТУП

Навчальна програма вивчення дисципліни «Образотворче мистецтво з методикою навчання» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалавра напряму 6.010102 Початкова освіта.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є навчально-виховні задачі, що поставлені перед курсом, реалізуються у змісті основах образотворчого мистецтва (малюнок, живопис, тематична композиція), декоративно-оформительській роботі, методиці викладання образотворчого мистецтва в початкових класах.

Міждисциплінарні зв'язки курсу: «Трудове навчання з методикою викладання», «Основи сценічно-творчого мистецтва», «Креслення» та ін.

Програма навчальної дисципліни містить **2 змістових модулів:**

Змістовий модуль 1. Основи образотворчого мистецтва.

Змістовий модуль 2. Композиційне малювання.

1. Мета й завдання навчальної дисципліни

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни «Образотворче мистецтво з методикою навчання» є естетична та професійна підготовка майбутніх вчителів початкових класів до виховної та викладацької роботи в школі, а також підвищення особистого рівня образотворчої культури студентів.

Основним завданням курсу є розкриття найважливіших етапів розвитку історії українського та всесвітнього образотворчого мистецтва, аналіз його головних напрямків, характеристика видів, жанрів і окремих творів; навчання студентів основам образотворчого мистецтва – малюнку, живопису, тематичній та декоративній композиції; формування умінь користуватися образотворчо-виразними засобами в малюнку, живопису, композиції; розвиток художнього мислення, творчого уявлення, зорової пам'яті, образотворчих здібностей; розкриття науково-теоретичних основ та методики навчання та виховання учнів початкових класів на уроках, у

позакласній та позашкільній роботі з образотворчого мистецтва; розкриття психолого-педагогічних основ методики викладання образотворчого мистецтва, особливостей змісту програми для початкових класів; ознайомлення студентів з вимогами до сучасного уроку з образотворчого мистецтва.

Навчально-виховні задачі, що поставлені перед курсом, реалізуються у змісті трьох основних видах навчальної роботи: основах образотворчого мистецтва (малюнок, живопис, тематична композиція), декоративно-оформительській роботі, методиці викладання образотворчого мистецтва в початкових класах.

Важливу роль у навчанні студентів основам образотворчого мистецтва відіграє живопис та малюнок, які дають широкі можливості вивчення побудови форми предметів та розміщення їх у просторі, передача кольору та світлотіні. До завдання по малюнку та живопису включаються малюнки з природи, по пам'яті та по представленню.

Тематичні композиції та декоративні роботи виконуються протягом двох-чотирьох навчальних годин з різних матеріалів.

Виконуючи декоративно-оформительські роботи, студенти знайомляться із специфікою декоративно-прикладного мистецтва, вчать творчо переробляти звичайні форми у декоративні. Вони набувають навички відрізнити високохудожнє рішення предметів від міщанського прикрашательства, узнають особливості мистецтва народних майстрів Полхов-Майдана та інших прославлених центрів художніх промислів.

По цьому виду навчальної роботи студенти знайомляться також із поняттям технічної естетики, дизайну.

Методика викладання образотворчого мистецтва в початкових класах входить у канву усіх лабораторних робіт як складова. Студенти знайомляться з історією методів навчання малюванню, із науково-методичними основами методики викладання образотворчого мистецтва, із змістом навчання та виховання учнів початкових класів на уроках малювання з природи, на теми,

декоративної роботи. Під час бесід про образотворче мистецтво вони знайомляться про красу поряд нас, із змістом і методикою проведення позакласної роботи з естетичного виховання засобами образотворчого мистецтва.

На заняттях слід активно використовувати кінофільми, діафільми, діапозитиви, показ репродукцій та фрагментів засобами ТЗН. Для розширення у студентів знань та уяви про творчість художників різних епох та народів, для формування у них справжніх естетичних смаків, необхідно проводити екскурсії до музеїв та художніх галерей, а також до пам'ятників мистецтва.

Зважаючи на специфіку роботи вчителя початкових класів. велике значення приділяється педагогічному малюнку. Студенти повинні постійно, протягом вивчення усього курсу, виконувати малюнки крейдою на класній дошці, вугіллям, олівцем та фарбами на листках паперу (планшетах). Педагогічному малюнку слід присвятити і спеціальні практичні заняття.

Велике значення в системі навчання малюванню та іншим видам образотворчого мистецтва має система поточного контролю навчальної діяльності. Тому програмою передбачається значний акцент на самостійну роботу. Підсумковою формою семестрового контролю є виконання контрольної роботи.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни «Образотворче мистецтво з методикою навчання» є: підготовка спеціалістів до здійснення всебічного виховання дітей засобами образотворчого мистецтва і художньо-творчої візуальної діяльності, та методичної і викладацької роботи.

1.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні:

знати :

- основи історії мистецтв;
- основні поняття про художньо – образну мову графіки, живопису, скульптури, дизайну;
- художні засоби образотворчого мистецтва;

- елементарні положення спостережливої перспективи;
- правила зображення форми й обсягу об'єктів;
- основні положення кольористики;
- професійну термінологію, зазначену в програмі;
- методику навчання і виховання початкових класів, що учаться, на уроках;
- методику навчання і виховання початкових класів, що учаться в позакласній роботі з образотворчого мистецтва.

уміти :

- володіти термінологією;
- працювати з інструментами і використовувати на визначеному етапі;
- працювати різними матеріалами;
- зображувати з натури, по пам'яті, по представленню користуючись знаннями про закони перспективи.
- вибирати сюжети і створювати композиції по заданій темі і на підставі спостережень навколишньої дійсності;
- користатися різними художніми техніками при виконанні творчих завдань;
- виконати і здати всіх поточних роботи з тем.

На вивчення навчальної дисципліни відведено 144 годин 4 кредити ECTS .

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1.

Основи образотворчого мистецтва.

Мета та задачі вивчення основ образотворчого мистецтва в початкових класах. Зміст програми з образотворчого мистецтва в початкових класах.

Основні види занять з образотворчого мистецтва. Матеріали та інструменти для виконання робіт з образотворчого мистецтва.

Історичні відомості про розвиток образотворчого мистецтва народів Близького Сходу, Азії, Стародавнього Єгипту, Греції, Риму. Образотворче мистецтво Західної та Східної Європи. Образотворче мистецтво України.

Образотворче мистецтво в загальній системі навчальних предметів ЗОШ. Образотворче мистецтво в системі естетичного виховання молодших школярів. Науково-теоретичні основи навчання та виховання засобами образотворчого мистецтва. Роль образотворчого мистецтва в розвитку особистості молодшого школяра.

Дидактичні принципи у викладанні образотворчого мистецтва в початкових класах. Психологічні основи художньої творчості молодших школярів.

ТЗН та наочні посібники в системі викладання образотворчого мистецтва в початкових класах.

Принципи та структура шкільної програми з образотворчого мистецтва в початкових класах.

Теоретичні основи кольористики. Техніка роботи з фарбами.

Теоретичні основи образотворчої грамотності. Малювання з натури. Поняття про форму, пропорції, побудову, об'єм, просторові відношення предметів. Композиція малюнка та послідовність його виконання.

Фронтальна та кутова перспективи. Прямокутні предмети в перспективі. Круг в перспективі. Циліндричні та конусові об'єкти.

Змістовий модуль 2.

Композиційне малювання.

Структура та типи уроків з образотворчого мистецтва в початкових класах. Методика проведення занять з малювання з натури, по пам'яті, за уявленнями. Реалізація виховних задач в процесі навчання дітей малюванню з натури. Методика проведення занять з тематичного малювання. Розвиток творчої фантазії. Пейзаж в образотворчому мистецтві. Закономірності

повітряної перспективи. Передача дерев та чагарників в малюнках та живопису (акварель). Малювання пейзажних деталей з натури. Етюди. Малювання натюрмортів з овочами, фруктами, грибами. Малювання дерев та чагарників. Малювання пейзажу (частина парку, сад, річка, озерце). Малюнок класу, будинку, спортивної та географічної площадки. Малювання з натури, по пам'яті та по уявленню людини та тварин. Конструктивно-анатомічна будова, пропорції людини та тварин, птахів. Особливості пропорцій дорослої людини та дитини.

3. Рекомендована література

Базова

1. Аранова С.В. Обучение изобразительному искусству / С.В.Аранова. – Санкт-Петербург: Каро, 2004.
2. Бесчастнов Н.П., Живопись. Учебное пособие. / Н.П.Бесчастнов, Кулаков В.Я., И.Н.Стор, Ю.С.Авдеев, Г.М.Гусейнов, В.Б.Дыминский, А.С.Шеболдаев. – М.: «Владис», 2004
3. Виноградова Г.Г. Изобразительное искусство / Г.Г.Виноградова. М.: «Просвещение», 1990.
4. Климова Л.В. «Образотворче мистецтво», плани-конспекти / Л.В.Климов. – К.: видавництво «Ранок», Веста, 2006.
5. Колякина В.И., Методика организации уроков коллективного творчества / В.И.Колякина. – М.: «Владис». 2004.
6. Неменский Б. М. Изобразительное искусство и художественный труд: 1-4 классы / Б.М.Неменский. – М.: Просвещение, 2005.
7. Неменский Б. М. Изобразительное искусство и художественный труд: 1-8 классы / Б.М.Неменский. – М.: Просвещение, 2004.
8. Неменский Б.М. «Концепция художественного образования как фундамента системы эстетического развития учащихся в школе» / Б.М.Неменский. – М., 2007.

9. Неменский Б.М. Искусство вокруг нас / Б.М.Неменский. – М.: Просвещение, 2004.

10. Неменский Б.М. Твоя мастерская / Б.М.Неменский. – М.: Просвещение, 2004.

11. Сердюк І.І. «Образотворче мистецтво» / І.І.Сердюк, С.М.Семенихіна // Майстер-клас. – К.: видавництво «Ранок», Веста, 2006.

12. Стародуб К.И. Рисунок и живопись / К.И.Стародуб, Н.А.Евдокимова. – Ростов-на-дону. «Феникс». 2009.

Додаткові рекомендовані джерела

1. Кискальт И. Соленое тесто. Удивительное моделирование [Текст]: учебное пособие. / И.Кискальт; перевод с немецкого О.Чекмаева. – М.: Информационно-издательский дом «Политиздат», 2004. – 80 с.

2. Лыкова И.А. Лепим, фантазируем, играем [Текст]: книга для занятий с детьми дошкольного и младшего школьного возраста. / И.А.Лыкова. – М.: ТЦ «Сфера», 2007. – 112 с.: ил.

3. Рондели Л.Д. Народное декоративно-прикладное искусство [Текст]: Кн. для учителя / Л.Д.Рондели. – М.: Просвещение, 2004. – 144 с.: ил.

4. Сокольникова Н.М. Изобразительное искусство и методика его преподавания в начальной школе [Текст]: Учеб. пособие для студ. высш. пед. учеб. заведений. – 2-е изд., стереотип. / Н.М.Сокольникова. – М.: Издательский центр «Академия», 2008. – 368 с.: 12 л. ил. : ил.

Додаткові рекомендовані джерела

<http://www.kakprosto.ru/kak-107738-kak-sostavit-metodicheskoe-posobie>

4. Форма підсумкового контролю успішності навчання

Залік – 3 семестр

5. Засоби діагностики успішності навчання

- 1) представлення малюнків;
- 2) усне та письмове звітування з виконаного завдання;
- 3) контрольна робота.